

မင်းသန်းလွင်

လက်တွေ့အသုံးပြုနည်း လှသမိန်

PRACTICAL GUIDE
AND INSTRUCTION ON
THE ART OF TRANSLATION

မင်းသန်းလွင်

လက်တွေ့ဘာသာပြန်နည်း

လှသမိန်

မာတိကာ

- နိဒါန်း	က
- အမှာစကား	ဃ
၁။ ဘာသာပြန်စာပေများသမိုင်း	၁
၂။ ဘာသာပြန်ဆိုသူ၏ အရည်အချင်းများ	၁၁
၃။ ဘာသာပြန် အမျိုးအစားများ	၁၉
၄။ ဘာသာပြန်စနစ်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း	၂၇
၅။ ဘာသာနှစ်ရပ်၏ ကွဲပြားခြားနားခြင်း	၃၈
၆။ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးများကို ကွဲပြားအောင် လေ့လာခြင်း	၅၁
၇။ ဘာသာပြန်ရာ၌ ပြင်ဆင်မှုအဆင့်ဆင့်	၅၄
၈။ ဘာသာပြန်ဆိုသည့်နည်းညွှန်များ	၆၇
(က) ဝါကျအဖြတ်အတောက်ကို ချိန်ဆပြန်ဆိုခြင်း	၆၉
(ခ) အသိခက်စကားလုံးများကို ပြန်ဆိုခြင်း	၇၄
(ဂ) ဆီလျော်သော စကားလုံးရွေး၍ ပြန်ဆိုခြင်း	၇၉
(ဃ) တိကျသော စကားအသုံးအနှုန်းဖြင့် ပြန်ဆိုခြင်း	၈၄
(င) ဝေါဟာရသစ် တီထွင်၍ ပြန်ဆိုခြင်း	၈၈
(စ) စကားပုံများကိုပြန်ဆိုခြင်း	၉၂
(ဆ) ဖွဲ့နွဲ့ပြန်ဆိုသင့်သည်ကို ဖွဲ့နွဲ့ပြန်ဆိုခြင်း	၉၆

၉။ စကားလုံးများကို ပြန်ဆိုခြင်း	၁၀၀
၁၀။ ဘာသာပြန်ရာ၌ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာရန် ဘာသာပြန်များ	၁၁၂
၁၁။ လွဲမှားစွာ ပြန်ဆိုခြင်းများ	၁၄၅
၁၂။ ဘာသာပြန်သူများအတွက် အကူအညီများ	၁၅၀
၁၃။ ဘာသာပြန်ကောင်း၏ အချင်းအင်္ဂါ	၁၅၄
၁၄။ ဘာသာပြန်ဆိုသူ၏ ကျင့်ဝတ်များ	၁၅၇
၁၅။ ဘာသာပြန်သူတို့အတွက် စည်းကမ်းပညတ်(၁၀) ချက်	၁၆၇
၁၆။ စကားပြန်များအတွက် ညွှန်ကြားချက်	၁၇၃
၁၇။ ဘာသာပြန်သူများအတွက် လမ်းညွှန်	၁၇၇
(က) အက္ခရာအတိုမှတ်များ	၁၇၇
(ခ) စကားလုံးအတိုအကျဉ်းရေးပုံများ	၁၇၉
(ဂ) လေ့လာလက်စွဲပြုရန်စာအုပ်များ	၁၈၁
၁၈။ ဘာသာပြန်နှင့် စာပြုသူ	၁၈၃

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် စက်မှုလယ်ယာနှင့် သိပ္ပံပညာ တိုးတက်မှု အတွက် လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့ဗဟုသုတ၊ အတွေးအခေါ်၊ အယူဝါဒ များနှင့် ကမ္ဘာ့အရေးအခင်းများ၊ ဆန်းသစ်တိုးတက်နေသော သိပ္ပံဗဟု သုတများကို မျက်ခြည်မပြတ် လေ့လာသုံးသပ်မိရန်အတွက်လည်း ကောင်း၊ နိုင်ငံတကာနှင့် ပိုမိုရင်းနှီးစွာ ကူးလူးဆက်သွယ်ရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် ပင်ရင်းမြန်မာဘာသာစကားမှအပ၊ တိုင်းတစ်ပါးဘာသာကြီးများကို လေ့လာသင်ကြားအပ်ပေသည်။ ထို ဘာသာစကားကြီးများတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာသည် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပေသည်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို ဗြိတိန်၊ ကနေဒါ၊ အမေရိကန်၊ ဩစတြေးလျ၊ နယူးဇီလန် စသော နိုင်ငံများတွင် ပင်ရင်းဘာသာအဖြစ် ပြောဆိုလျက်ရှိ၍ ကျန်ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများတွင်လည်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာ တတ်ကျွမ်းသူများ ရှိလေသည်။ ကမ္ဘာလူဦးရေ သန်းပေါင်းများစွာ သော လူများသည် အင်္ဂလိပ်စကားကို ပြောဆိုနေကြ၍ တတ်ကျွမ်းသူ များကို ရေတွက်လျှင် ကမ္ဘာလူဦးရေထက်ဝက်နီးပါးသည် အင်္ဂလိပ် ဘာသာစကားကို နားလည်ကြသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်လေသည်။

ဗြိတိသျှအင်ပါယာသည် နေမဝင်ခဲ့ရာမှ နေဝင်လာခဲ့စေကာမူ အင်္ဂလိပ်
ဘာသာစကားသည် ကမ္ဘာ့ဘာသာစကားကြီးများစာရင်းတွင် နေရာ
ယူမြဲ ယူနေခဲ့ပေသည်။ ရုရှ၊ တရုတ်၊ ဂျာမဏီ၊ ပြင်သစ် စသော ကမ္ဘာ
ဘာသာကြီးများ ထွန်းကားရာနိုင်ငံကြီးများ၌ပင်လျှင် အင်္ဂလိပ်
ဘာသာဖြင့် စာအုပ်စာတမ်းများပြုစုကြ၍ ကမ္ဘာ့ပရိသတ်သို့ အင်္ဂလိပ်
ဘာသာမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်ကြရပေသည်။

ထိုအကြောင်းများကြောင့် တစ်ဖက်တွင် လွတ်လပ်သော မြန်မာ
နိုင်ငံ၌ အင်္ဂလိပ်စာအစား မြန်မာစာကို ရုံးသုံး ပြဋ္ဌာန်းခဲ့၍ တက္ကသိုလ်
ပညာရပ်များမှအစ မြန်မာဘာသာဖြင့် ပို့ချသင်ကြားရန် ကြိုးစားဆောင်
ရွက်နေသည့် အချိန်မှာပင် ပြည်ပဘာသာစကား၊ ဘာသာစာပေတစ်ရပ်
အနေဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သော ပညာနှင့် အလင်းရောင် ကျေးဇူးကို မျှော်၍
အင်္ဂလိပ်ဘာသာကို ဆက်လက်သင်ကြားဆည်းပူးကြရပေသည်။
ဆက်လက် တိုးချဲ့လိုက်စားမည့် ပညာနယ်ပယ်အတွက်လည်းကောင်း၊
ကမ္ဘာ့ဗဟုသုတကို လက်ငင်းကိုယ်တိုင် ရှာဖွေဆည်းပူးရန်အတွက်
လည်းကောင်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာကို လေ့လာသင်ကြားကြရပေသည်။

သို့ဖြစ်ပေရာ ကျွန်ုပ်တို့သည် မိမိသင်ကြားသည့် ဘာသာစကား
တစ်ရပ်ကို မသင်လျှင်လည်းအလျှင်း၊ သင်လျှင်လည်း ထွန်းတောက်
ပြောင်လင်းအောင် သင်ကြားရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ သင်ကြားရာ
၌ ဘာသာစကားတစ်ရပ်ရပ်ကို သင်ကြားရာတွင် ထားရှိအပ်သည့်
ပန်းတိုင်အဖြစ် (၁) တိုင်းတစ်ပါး ဘာသာစာပေကို ကောင်းစွာနား
လည်ခြင်း၊ (၂) တိုင်းတစ်ပါး ဘာသာစာပေကို မြန်မာစာပေသို့
ကူးပြောင်းဖလှယ်၍ ရေးချနိုင်ခြင်း၊ (၁) ဘာသာပြန်တတ်ခြင်း၊
(၃) တိုင်းတစ်ပါးဘာသာဖြင့် မိမိသိမြင်တွေးခေါ်သမျှကို ပြန်
လည်ရေးချနိုင်ခြင်းဟူသော အောင်မြင်မှု ၃ ရပ်ကို ရရှိပိုင်ဆိုင်နိုင်

ရပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစာပေကို လေ့လာရာ၌ လည်း ၁ နှင့် ၂ အောင်မြင်မှုများကို ရရှိနိုင်စေရန် ဘာသာပြန်လမ်းညွှန်ကို ပြုစုရေးသားလိုက်ပေသည်။

ဤစာအုပ်သည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာကို သင်ပြရန်မဟုတ်ဘဲ တတ်မြောက်ပြီးသူနှင့် လေ့လာဆည်းပူးသူတို့အတွက် အင်္ဂလိပ်စာပေကို ဘာသာပြန်ဆိုတတ်စေရန် ရည်ရွယ်ပေသည်။ ဘာသာပြန်ရာတွင် လိုအပ်ချက်များကိုလည်း စေ့စေ့စပ်စပ် ဖော်ပြထားပေသည်။ အင်္ဂလိပ်စာတတ်တိုင်း ဘာသာပြန်ဆိုတတ်မြဲ မဟုတ်ပေရာ သီးခြားအတွေ့အကြုံ၊ အလေ့အလာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုတစ်ခုဖြစ်သော ဘာသာပြန်အတတ်ပညာအတွက် နည်းညွှန်လမ်းပြများ လိုအပ်ပေသည်။ ထိုလိုအပ်ချက်အားလုံး ဥသို့ ပြည့်စုံစေရန် တစ်ခဏချင်း မရရှိနိုင်သည် မှန်သော်လည်း ဤစာအုပ်သည် ဘာသာပြန်လုပ်ငန်းအတွက် ထင်သာမြင်သာသော အလင်းရောင်ကို ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပေသည်။

လှသမိန်

အမှတ်စဉ်ကား

ဘာသာစကားတစ်မျိုးကို တတ်မြောက်သည်ဆိုရာမှာ၊ ထိုဘာသာစကားကို နားထောင်၍ နားလည်ခြင်း၊ ထိုဘာသာစကားကို ရေးတတ်၊ ပြောတတ်၊ ဖတ်တတ်ခြင်းနှင့် ထိုဘာသာစကားနှင့် ရှိသည်ကို မိမိဘာသာသို့ ပြန်ဆိုတတ်ခြင်း၊ မိမိဘာသာစကားကို ထိုဘာသာစကားနှင့် ပြန်ဆိုတတ်ခြင်းဟူသော ပြည့်စုံမှုတို့ရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာတို့သည် နိုင်ငံခြားဘာသာများ၊ အထူးသဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို ဒုတိယဘာသာစကားအဖြစ် လေ့လာသင်ယူခဲ့ကြသည်မှာ ကြာမြင့်ခဲ့ပေပြီ။ ကျောင်းသူကျောင်းသားများလည်း လေ့လာသင်ကြားကြပေသည်။ သို့ရာတွင် သင်ကြားတတ်မြောက်သူများ၏ အနည်းစုသာလျှင် ဘာသာနှစ်ရပ်အပြန်အလှန် ပြန်ဆိုမှုကို ကျွမ်းကျင်ကြပေသည်။ ဘာသာပြန်အတတ်ပညာသည် သီးခြားသင်ကြား လေ့ကျင့်ပါမှ ကျွမ်းကျင်နိုင်ပေသည်။

ထိုအခက်အခဲကို ကူညီထောက်မသောအားဖြင့် မိမိနှစ်ပေါင်းများစွာ ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ဖူးသော အတွေ့အကြုံတို့မှ ထုတ်နှုတ်၍ ဘာသာပြန်ဆိုမှုကို ညွှန်းဆိုသင်ပြသော စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ရေးသား ပြုစုခဲ့ရပေသည်။ လက်တွေ့လေ့ကျင့်ပြန်ဆိုပါမှ တတ်မြောက်နိုင်သည့်

(c)

သီးခြားကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှုကို ရရှိကြစေရန် နည်းလမ်း၊ သိစရာများကို ကောက်နုတ် တင်ပြထားပေသည်။ ထိုညွှန်ပြချက်များသည် အတွေ့အကြုံများမှ ထုတ်ယူဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပေရာ၊ လေ့လာကြသူများအတွက် အဖိုးတန် လမ်းညွှန်၊ အထူးထောက်မ သင်ပြချက်များ ဖြစ်ပေသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဤဘာသာပြန်လက်စွဲ စာအုပ်ငယ်သည် ဘာသာပြန်ဆိုမှုကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ မီးမောင်းထိုးပြခြင်းဖြစ်ပေရာ၊ လေးလေးနက်နက် ဖတ်ရှုနှလုံးသွင်းကာ လက်တွေ့အားဖြင့်လည်း စမ်းသပ်လေ့ကျင့် ပြန်ဆိုကြပါမူ ဘာသာစကားတစ်ရပ်ကို တကယ် ကျွမ်းကျင် တတ်မြောက်ပြီဟု ဝမ်းသာအားတက်နိုင်ကြမည်ဖြစ်ပေသည်။

စိတ်ကူးဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းထက် လက်တွေ့ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းသည် ပို၍ အထောက်အကူဖြစ်စေမည်ဟု မျှော်လင့်ယုံကြည်မိပေသည်။

လှသမိန်

ဘာသာပြန်စာပေများ သမိုင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘာသာပြန်ဆိုသော အတတ်မှာ ရှေးပဝေ သဏီကပင် ရှိခဲ့လေသည်။ ပုဂံခေတ်တွင် ပါဠိစာပေမှ မြန်မာစာပေသို့ ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ကြလေသည်။ ပုဂံကျောက်စာများ၌ပင် ပါဠိမှ မြန်မာ ပြန်သော အသုံးအနှုန်းများကို တွေ့ရှိနိုင်၍၊ ခေတ်စဉ်ခေတ်ဆက်ပါဠိ ဘာသာပြန်ကျမ်းများ ပေါ်ထွက်ခဲ့ပေသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် ဘိုး တော်ဘုရားလက်ထက်တွင် သက္ကတကျမ်း အများအပြားကို မြန်မာဘာ သာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့လေသည်။ ညောင်ကန်ဆရာတော်ကြီးသည် ငါးရာငါး ဆယ် နိပါတ်တော်များကို ပါဠိဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့ လေသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ဥရောပတိုက်သားတို့နှင့် ပိုမိုဆက်သွယ် ရသဖြင့် ဘာသာပြန်စာပေများ ပိုမိုကြွယ်ဝလာခဲ့ပြန်လေသည်။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာမှသာ ပြန်ဆိုကြသည်မဟုတ်ဘဲ ရောမဘာသာ၊ ပြင်သစ် ဘာသာ၊ ဟိန္ဒူစတန်နီဘာသာ စသည်များမှလည်း ပြန်ဆိုခဲ့ကြလေ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှေးဦးဆုံး တွေ့ရှိရသော ဥရောပတိုက်သား ဘာသာများမှ ပြန်ဆိုသည့် စာအုပ်စာတမ်းများတွင် ရောမ(အီတလီ) ဘာသာမှ ပြန်ဆိုချက်ကို တွေ့ရှိနိုင်လေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့ စောစွာရောက်ရှိလာကြသော ခရစ်ယာန် သာသနာပြုများအနက် ရိုမန်ကက်သလစ်ဘာသာဂိုဏ်းမှ သာသနာပြုများသည် ၁၇၄၉ ခုနှစ်တွင် သံလျင်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ရာ **ခရစ်ယာန်ဘုန်းတော်ကြီး (Father Carpani)** ကာပနီသည် ဘာသာရေး အမေးအဖြေ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ရောမဘာသာရင်း သမ္မာကျမ်းများကို အခြေပြု၍ ပြုစုခဲ့လေသည်။ မြန်မာအဘိဓာန် တစ်စောင်ကိုပါ ပြုစု၍ ရောမမြို့ သာသနာပြုပုံနှိပ်တိုက်မှ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။

၁၇၇၆ ခုနှစ်တွင် အီတလီ ဘုန်းတော်ကြီး ပါကိုးတိုးသည် ခရစ်တော်ဝင်ချုပ်ကို ရေးသား၍၊ ၁၇၈၅ ခုနှစ်တွင် “**အမျိုးတကာရှိလေရာ၊ ဘုရားရှင် ဘာသာတရားတော်အလျောက် အယူဝါဒအကျင့်ကို ပြသည့်စာ**” အမည်ဖြင့် ရေးသားပြုစုကာ ရောမမြို့မှပင် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ၁၇၇၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာသင်ပုန်းကြီး စာအုပ်ကိုလည်း ရိုက်နှိပ်ခဲ့သည်။ ၁၉ ရာစုနှစ်ဦးတွင်ကား **ဘုန်းတော်ကြီး (Father Di Amato)** ဒီအမတိုသည် ဓမ္မဟောင်းကျမ်းကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ၁၈၄၂ ခုနှစ်၌ ချမ်းသာရွာကို မီးလောင်ရာတွင် ပါသွားသဖြင့် ပုံမနှိပ်ဖြစ်ခဲ့ပေ။ ထိုနောက် **ဘုန်းတော်ကြီး (Father De Britto)** ဒီဘရစ်တိုသည် မြန်မာ-အီတလီ ပါဠိအဘိဓာန်ကို ပြုစုခဲ့သေးသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုအချိန်အထိ ဘာသာပြန်များကား ရောမဘာသာမှ ပြန်ဆိုချက်များပင် ဖြစ်လေသည်။

ထိုအချိန်လောက်မှာပင် မြန်မာအင်္ဂလိပ် ဘာသာပြန်ကျမ်းများလည်း ပေါ်ထွက်နေပြီဖြစ်လေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် **အမေရိကန်သာသနာပြုဆရာ (Adoniram Judson)** ယုဒသန်သည်

၁၈၁၃- ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီးနောက် မြန်မာဘာသာကို သင်ယူကာ ၁၈၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ အဘိဓာန်ကို ပြုစုလေသည်။ ထို့ပြင် **ခရစ်ယာန် ဓမ္မသစ်ကျမ်းကို** အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရာ ၁၈၂၃ ခုနှစ်တွင် ပြီးစီး၍ ၁၈၃၂ ခုနှစ်၊ ၁၈၃၇-ခုနှစ်များတွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလေသည်။ ဓမ္မဟောင်းကျမ်းကိုလည်း ဆက်လက်ပြန်ဆိုရာ ၁၈၃၄ ခုနှစ်တွင် ပြီးစီး၍ ၁၈၃၈ ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလေသည်။ သမ္မာကျမ်းစာတစ်အုပ်လုံးကို ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထပ်မံရိုက်နှိပ်လေသည်။ ဆရာ ယုဒသန်သည် အခြားဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာအုပ်များကိုလည်း ပြန်ဆိုခဲ့လေသည်။ **အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ အဘိဓာန်ကို ၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ကလကတ္တားမြို့၌ ရှေးဦးစွာ ပုံနှိပ်လေသည်။**

၁၈၄၁ ခုနှစ်တွင် မက္ခရာမင်းသားကြီး (သာယာဝတီမင်း၏ ဘထွေးတော်)သည် သင်္ဘောသူကြီး ချာလ်စ်လိန်းနှင့် တိုင်ပင်၍ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ အဘိဓာန်ကို ပြုစုကာ ၁၈၄၁ ခုနှစ်မှာပင် ကလကတ္တားမြို့၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလေသည်။ ထို့နောက် ၁၈၇၄ ခုနှစ်တွင် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဗြိတိသျှအစိုးရက ပြဋ္ဌာန်းသော အိန္ဒိယပဋိညာဉ်ခံ အက်ဥပဒေကို မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုရိုက်နှိပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်လောက်တွင် အထက်မြန်မာနိုင်ငံ၌ ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်သည် ပြင်သစ်ဘာသာရေး ဓာတုဗေဒကျမ်းများမှ **ဓာတုပြသံသ** အမည်ဖြင့် လောကဓာတ်ပညာကျမ်းတစ်စောင် ပြန်ဆိုပြုစုခဲ့လေသည်။

၁၈၇၃ ခုနှစ်တွင် **The Fables of Aesop** (အီစွပ်ဒဏ္ဍာရီ)ကို မူလဂရိဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ဦးရွှေတူးဆန်ဒီ **Shwe Too Sandys** က ပြန်ဆိုခဲ့သည်။

၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှ

တို့က သိမ်းယူကြောင်း ကြေညာပြီးသည့်နောက်တွင်ကား အင်္ဂလိပ်ဘာသာကို ရုံးသုံးပြုလုပ်ခဲ့၍ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစာပေကို ပိုမို လေ့လာကြရလေသည်။ ထို့နောက်တွင် ကျောင်းသုံးဘာသာရပ်များ၊ ဥပဒေစာအုပ်စာတမ်းများ၊ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ကျမ်းများနှင့် ခရစ်ယာန် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကျမ်းများကို ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ကြလေသည်။

၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် မောင်ဖိုးခင်ခေါ် မိုဟာမက် ရှမ်းရှင်သည် ဟိန္ဒူစတန်နီဘာသာမှ **The History of Hatintarye “ဟာတင်တာယီ ဝတ္ထုတော်ကြီး”** အမည်ဖြင့် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့၍ ဆတိုင်မွတ်ဦးကူးက ပြုပြင်ပေးလေသည်။ ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင်လည်း အစ္စမေးဟာဂျီအရစ်နာနာနှင့် အဖော်တစ်စုတို့က ဟိန္ဒူစတန်နီဘာသာမှပင် မူစလင်ဘာသာရေး ဝတ္ထုဖြစ်သည့် **“မောင်လာအလီဆခါဝတ်နာမာ၊ မောင်လာအလီ သခင်ဝတ္ထု”**ကို ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့လေသည်။

၁၈၉၉ ခုနှစ်တွင် သထုံမြို့နေ စတက်ဖင်အမ်မက္ကတစ် (STEPHEN M.MC KERTICH က TALES FROM CHAMBERS' AND OTHERS) ချမ်းဘား၏ ပုံဝတ္ထုများကို ၉၉ ဝတ္ထုအမည်နှင့် မြန်မာပြန်ဆို၍ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်မှ ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် မာမက်ကာဆင်နှင့် မာမက်ယူစွပ်တို့ နှစ်ဦးပေါင်း၍ ဘင်အိုဘဟား (Bagh O Bahar) ဝတ္ထုကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့သည်။ ၁၈၉၉ ခုနှစ် ထိုအချိန်လောက်မှာပင် အာရေဗျဘာသာနှင့် မူလရေးဖြစ်သည့် **Arabian Nights** (ပသီပုံပြင်)၊ တစ်ထောင့်တစ်ည ပုံပြင်များကို ဦးသာဇံခေါ် ဆရာဝန်အင်္ဂါအရာမန် **Dr. Shaik Abdul Rehman, L.R.C.P, L.R.C.S (Edin), L.F.P.S (Glas)** က မြန်မာဘာသာဖြင့်

ပြန်ဆိုခဲ့လေသည်။ ထိုကျမ်းမှာ ဘာသာပြန်ရိုးရိုးမဟုတ်ဘဲ မိုး၍ ရေးသားထားသော ကျမ်းဖြစ်လေသည်။

၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင် ဂျိမ်းလှကျော်သည် Alexandre Dumas အလင်ဇန္ဒားဒူးမားရေးသားသည့် The Count of Monte Cristo အမည်ရှိ ပြင်သစ်ဝတ္ထုကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်မှ တစ်ဆင့် မိုးလျက် “**မောင်ရင်မောင်၊ မမယ်မ**” အမည်ဖြင့် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ထိုဝတ္ထုတွင်ကား မိုးသည်ဟူ၍ ဖော်ပြခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ သို့ရာတွင် တိကျစွာ ဘာသာပြန်သည့်နည်းမှ မိုး၍ ပြန်ဆိုသော နည်းပညာ ခေတ်ဦးဖြစ်သည်ဟုပင် ဆိုနိုင်ပေသည်။

၁၉၁၀ ခုနှစ်တွင် Jevon ၏ Logic စာအုပ်ကို ဦးရွှေဇံအောင်သည် “**တက်ကျမ်း**” အမည်ဖြင့် မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုခဲ့လေသည်။ ထိုကျမ်းမှာ ဘာသာပြန် ရိုးရိုးမဟုတ်ဘဲ မိုး၍ ရေးသားထားသော ကျမ်းဖြစ်လေသည်။

ထို့နောက် ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် John Bunyan ရေးသားသည့် The Pilgrims' Progress ဝတ္ထုကို မိုး၍ မန္တလေးမောင်ခင်မောင် (လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး)က “**မောင်သောက အိပ်မက်ခန်း**” အမည်ဖြင့် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ရေးသားခဲ့လေသည်။ Shakespeare ၏ The Comedy of Errors ကို မိုး၍ “**မောင်ကြီးမောင်ငယ်**” ဝတ္ထုကို လည်း ရေးသားခဲ့ပေသေးသည်။ ထိုခေတ်တွင် တိုက်ရိုက်ခေါ်တိတိ ကျကျ ဘာသာပြန်ဆိုနည်းကို အသုံးမပြုဘဲ၊ ဖတ်ရှုမှီငြမ်းပြု၍ မြန်မာဝတ္ထုများ အဖြစ်ဖြင့် ပြန်၍ ရေးသားလာခဲ့ကြလေသည်။

ထို့နောက်တွင် ဆရာကြီး ရွှေဥဒေါင်းသည် Sir Arthur Conan Doyle ရေး Sherlock Holmes ဝတ္ထုများကို “**စုံထောက်မောင်စံရှား**” အမည်ဖြင့်လည်းကောင်း Mrs. Henry-

wood ရေး East Lynne ဝတ္ထုကို “ရတနာပုံ” အမည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ Sir Rider Haggard ရေး She ဝတ္ထုကို “ရူပနန္ဒီ၊ ရူပကလျာဏီ” အမည်များဖြင့် လည်းကောင်း၊ Wilkie Collins ရေး The Moon Stone ဝတ္ထုကို “သိန်းထိုက်နီလာ” အမည်ဖြင့် လည်းကောင်း မှီး၍ ရေးသားခဲ့လေသည်။

ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းသည်လည်း Just A Girl ဝတ္ထုကို မှီး၍ “နေရီရီ” အမည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ Joseph Hocking ရေး Facing Fearful Odds ဝတ္ထုကိုမှီး၍ “တစ်ကိုယ်တော်” ဝတ္ထုကိုလည်း ကောင်း ရေးသားခဲ့သည့်ပြင် Alexandre Dumas ရေး Three Musketeers ဝတ္ထုကို “သူရဲကောင်းသုံးယောက်” အမည်ဖြင့် တိတိကျကျ ပြန်ဆိုခဲ့လေသည်။

ဆရာဇေယျသည်လည်း The Scarlet Pimpernel ကို မှီး၍ “မြတ်လေးရွှေဓားဗိုလ်” အမည်ဖြင့် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ Beau Brocade ကိုမှီး၍ “ရွှေလှံဗိုလ်” ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း ရေး သားခဲ့လေသည်။

ဒဂုန်ခင်ခင်လေးသည်လည်း Wuthering Height ကိုမှီး၍ “ဂုဏ်မြင့်သူ” ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း၊ A Pair of Blue Eyes ကို မှီး၍ “တစ်သက်လျာ” ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း၊ London Bridge ကို မှီး၍ “ဂုဏ်နိမ့်သူ” ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း ရေး သားခဲ့လေသည်။

ထိုစာအုပ်များသည် ဘာသာပြန် သို့မဟုတ် မှီးငြမ်းပြုသည်ကို မသိရှိနိုင်အောင် လက်ရာမြောက်ခဲ့ပေသည်။ ထိုနောက်တွင်ကား မြန်မာနိုင်ငံ ပညာပြန့်ပွားရေးအသင်းမှ ‘ဂျေအက်စ်ဖာနီဗဲလ်နှင့် ဦးဖေမောင်တင်တို့ ကြီးကြပ်၍ ဘာသာပြန်စာအုပ်များကို ထုတ်ဝေခဲ့ရာ၊

၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် Eileen နှင့် Rhoda Power တို့ ရေးသားသည့် **Cities and Their Stories** ခေါ် မြို့ပြပုံပြင်စာအုပ် ၁၃ အုပ်ကို ဦးသန့် (နောင် ကုလသမဂ္ဂအတွင်းဝန်ချုပ်) က ပြန်ဆို၍ အိမ်တွင်းသိပ္ပံကျောင်း စာစု (**University at Home**) စာစဉ်အဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဆရာဝန်မိုးနင်းက မီရီဇာဂိုလာမ်အဟ်မဒ် ရေးသားသော **Philosophy of the Teachings of Islam** ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ “အစ္စလာမ်အလင်းပြကျမ်း” အမည်ဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့လေသည်။

ထိုနောက် ဦးဘသောင်း(သခင်ဗသောင်း)က “ဆရာဝန်ပါဝဲ” ပြဇာတ်ကို ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့၍ ၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် ဦးသိန်းဟန် (ဇော်ဂျီ) က ပြင်သစ်စာရေးဆရာ Jean Baptiste Moliere ပြင်သစ်ဘာသာရေး **Le Bourgeois Gentilhomme** ပြဇာတ်ကို “မဟာဆန်ချင်သူ” အမည်ဖြင့် ပြန်ဆိုခဲ့လေသည်။ “စိန်တစ်လုံး”၊ “အဓမ္မမင်္ဂလာ” စသည့် ပြဇာတ်များသည်လည်း ဘာသာပြန်များပင်ဖြစ်လေသည်။

ထိုနောက်တွင် ၁၉၃၇ ခုနှစ်၌ စာပေဝါသနာရှင် သခင်လူငယ် တစ်စုက နဂါးနီစာအုပ်အသင်းကို တည်ထောင်ခဲ့လေရာ နိုင်ငံခြားစာအုပ်အများကို ဘာသာပြန်ဆို၍ ထုတ်ဝေခဲ့ကြလေသည်။ Dale Carnegie ရေး **How to Win Friends and Influence People** စာအုပ်ကို ဦးနုက “လူပေါ်လူဇော်လုပ်နည်း” အမည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ J.Strechy ၏ **Socialism** စာအုပ်ကို ဦးဘတင်က “ဆိုရှယ် လစ်ဝါဒ လက်တွေ့နှင့် နိဿရည်း” အမည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့ရာဇဝင်ချုပ်ကို ဇေယျက “လူ” အမည်ဖြင့် လည်းကောင်း ဘာသာပြန်ဆို ထုတ်ဝေခဲ့ကြသည်။ ဒေါက်တာလှရွှေ

(ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်) ၏ “ဇနီးမောင်နှံ ရာသက်ပန်” မှာလည်း ဘာသာပြန်ပင် ဖြစ်လေသည်။ ထို့ပြင် ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် Thomas Hardy ၏ Tess of The D' Urbervilles ကို သခင်ဗသောင်းက “ပန်းသာမစာအုပ်” အမည်ဖြင့် မိုး၍ ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ရာ ဘာသာပြန်ဟု မထင်မှတ်ရအောင်ပင် ပြောင်မြောက်လှလေသည်။ နဂါးနီစာအုပ်တိုက်မှ ဘာသာပြန်စာအုပ်ပေါင်း များစွာကို ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။

ထို့နောက် ၁၉၃၉ ခုနှစ်၊ မေလ ၁ ရက်နေ့တွင် အစိုးရက ဘာသာပြန်ဌာနတစ်ခုကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြန်လေသည်။ ထိုဘာသာပြန်ဌာန၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ—

၁။ အနောက်နိုင်ငံ လောကဓာတ်ပညာ၊ စာပေပညာ၊ သုခုမပညာများနှင့် ပတ်သက်၍ ရေးသားထားသော စာအုပ်အမျိုးမျိုးတို့ကို တိုင်းသူပြည်သားတို့သည် မြန်မာဘာသာဖြင့် ဖတ်ရှုနိုင်ကြစေရန်။

၂။ မြန်မာစာတတ်သူတို့အတွက် အဖိုးနှုန်းထား မများစေဘဲ ဖတ်ရှုချင်ဖွယ် လျောက်ပတ်ကောင်းမွန်စွာ စာအုပ်များကို စီမံရေးသား၍ ပုံနှိပ်ပေးရန်။

၃။ စာသင်ကျောင်းများနှင့် ကောလိပ်သိပ္ပံကျောင်းများတွင် အသုံးပြုရန် သင့်လျော်သည့် ကျောင်းသုံးစာအုပ်များကို မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုပေးရန်။

၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ထိုဘာသာပြန်ဌာနမှ H. Christian Anderson ရေး The Princess on the Bean and Other Tales ကို “မာလာငွေဖော့” အမည်ဖြင့် ကလေးများ စာစဉ်တွင် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ထိုစာအုပ်ကို ဦးညွန့်က ပြန်ဆိုလေ

သည်။ ထိုဌာနမှ “ပိုက်ဆံ၊ တိုင်းရေးပြည်ရေး စုရုံးမှုသဘောနှင့် သရုပ်၊ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး၊ အံ့ဖွယ်အဖြာဖြာ စကြဝဠာ၊ အလိုပြည့်ရေးကျမ်း၊ ကမ္ဘာ့ကျေးဇူးရှင်ကြီးများ၊ ရွှေနှင်းဆီနှင့် ရွှေလက်စွပ်၊ ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်” တို့ကို ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ လေသည်။ ထိုမှတစ်ပါး-----

Stories from Grimms

(ဇော်မွားပန်း)

The Worst Journey in the World

(တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသွားမှတ်တမ်း)

Tales from Gullivers' Travels

(ဂါလီဗာ၏ ခရီးစဉ်)

Siam today (ခေတ်သစ်ယိုးဒယားပြည်)

Modern Geographical Ideas

(ခေတ်သစ်ပထဝီဝင်အယူအဆများ)

The Press (သတင်းစာလုပ်ငန်း)

The New Arabian Nights (အာရပ်ပုံပြင်သစ်များ)

Prester John (ပရက်စတာဂျွန်)

Vicar of Wakefield (ဝိတ်ဖီးလ်ဒ်မြို့သင်းအုပ်ဆရာ)

Sinbad the Sailor (မောင်ကံထူး)

စာအုပ်များကို ထုတ်ဝေရန် စီစဉ်ခဲ့သော်လည်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ဖြစ်လာသဖြင့် အချို့စာအုပ်များ စာအုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိမလာ တော့ပေ။ “ခေတ်သစ်ဂျပန်ပြည်” စာအုပ်ကိုမူ ဂျပန်ခေတ်တွင် ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ခဲ့လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် ဒဂုန်ရွှေမျှား၊ တင့်တယ်၊ တက်

တိုး၊ ဗိုလ်အေးမောင်၊ မိုးဝေ အစရှိသော စာရေးဆရာများပင် ဘာသာပြန်ဝတ္ထုများကို ရေးသားခဲ့ကြလေသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးမဖက်ဘဲ၊ ပညာရေးသက်သက် စာအုပ်များကို ပြုစုထုတ်ဝေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်းကို တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအသင်းမှ သိပ္ပံစိုက်ပျိုးရေး၊ ဆေးပညာနှင့် အခြားမှတ်သားဖွယ်ရာ စာအုပ်စာတမ်း အမြောက်အများကို ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့၍ ဘာသာပြန်ခြင်းနှင့် ပြုစုခြင်းကို ရောပေါင်းလျက် မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းကြီးကိုလည်း ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ပြင်ပ စာပေပညာရှင်များကလည်း ကမ္ဘာကျော်ဝတ္ထုများနှင့် အထွေထွေဗဟုသုတဆိုင်ရာစာအုပ်များကို ပြန်ဆိုခဲ့ကြလေသည်။

တော်လှန်ရေးအစိုးရ လက်ထက်တွင် ဘာသာပြန်စာပေအသင်းကို အစိုးရကိုယ်တိုင် အုပ်ချုပ်လျက် ဘာသာပြန်လုပ်ငန်းနှင့် စာပြုစုရေးလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်စေလေသည်။ အထက်တန်းကျောင်းများသာမက တက္ကသိုလ်များတွင်ပါ ပညာရပ်အသီးသီးကို မြန်မာစာဖြင့် သင်ကြားနိုင်ရန်အတွက် ကျောင်းသုံးစာအုပ်များကို ဘာသာပြန်ဆိုပြုစုရန်လည်း ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြလေသည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် တက္ကသိုလ်ဘာသာပြန်နှင့် စာပေထုတ်ဝေရေးအဖွဲ့ကိုလည်း ရှေးယခင်အတိုင်းပင် ဆက်လက်ထားရှိ၍ တက္ကသိုလ်ဘာသာပြန်လုပ်ငန်းများကို တွဲဖက်ဆောင်ရွက်စေလေသည်။

ဤသို့အားဖြင့် လွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတွင် ဘာသာပြန်လုပ်ငန်းများသည် တိုးတက်ကျယ်ပြန့်သည်ထက် ကျယ်ပြန့်လာပြီ ဖြစ်လေသည်။

